

WŁADYSŁAW BUGAŁA

Od Ogrodów Kórnickich do Instytutu Dendrologii

Abstract

Bugała W. 1996. From Kórnik Gardens to the Institute of Dendrology: A historical outlook. *Arbor. Kórnickie* 41: 5-13.

The establishment and the history of development of the scientific dendrological institution in Kórnik is presented in this paper. In 1933 within the Department of Tree and Forest Studies a Section of Dendrology and Pomology was established in compliance with the last will of Władysław Zamoyski, the proprietor of Kórnik. Dr. Antoni Wróblewski was appointed as the first director of the Section (called also the Kórnik Gardens) and he held this post till World War II. In 1945 Dr. Stefan Białobok became director of the Kórnik Gardens, which were renamed in 1952 as the Department of Dendrology and Pomology and included into the newly formed Polish Academy of Sciences.

In 1975 the Department became the Institute of Dendrology. Prof. Białobok was retired in 1979 and Prof. Władysław Bugała became the next director till 1995. Currently 41 researchers and 79 technical and administrative workers are employed in the Institute. It has a library, a herbarium, a dendrological museum and numerous experimental plots located both in its own experimental forest and all over the country. The famous Kórnik Arboretum is connected with the Institute holding over 2000 species and varieties of trees and shrubs originating from the northern hemisphere.

Key words: Institute of Dendrology, Kórnik, history.

Address: W. Bugała, Polish Academy of Sciences, Institute of Dendrology, 62-035 Kórnik, Poland.

Accepted for publication, April 1996.

WSTĘP

W kwietniu 1933 roku Kuratorium Fundacji „Zakłady Kórnickie” podjęło uchwałę o utworzeniu w Kórniku pierwszego działu projektowanego Zakładu Badania Drzew i Lasu pod nazwą: Dział Dendrologii i Pomologii. Równocześnie przyjęty został statut organizacyjny placówki i program badań naukowych. Tak więc rok 1933 przyjęć należy jako datę formalnego utworzenia w Kórniku zakładu badawczego.

Powstanie takiego zakładu właśnie w Kórniku było możliwe przede wszystkim dzięki zainteresowaniom dendrologicznym jego dziewiętnastowiecznych właścicieli – Tytusa i Jana Działyńskich. Zwłaszcza Jan Działyński, który z wykształcenia był

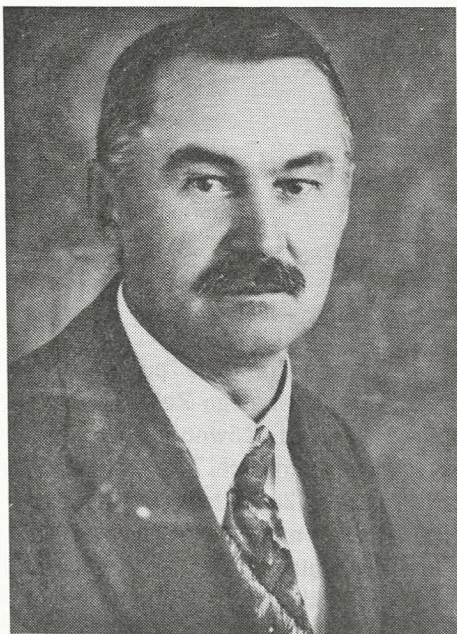
biologiem, odznaczał się rzadko spotykaną pasją gromadzenia najpierw w Kórniku, później także w Gołuchowie, mało jeszcze wówczas znanych gatunków i odmian drzew i krzewów. Przez rozliczne kontakty z „najprzedniejszymi” wówczas zakładami szkółkarskimi w wielu krajach zachodnioeuropejskich Jan Działyński zgromadził w Kórniku jedną z najbogatszych w Europie kolekcję roślin drzewiastych. Obejmowała ona około 1500 gatunków i odmian, głównie drzew i krzewów iglastych, co było na ówczesne czasy liczbą imponującą.

Tak powstało w drugiej połowie XIX w. Arboretum Kórnickie, zwane najczęściej Ogrodami Kórnickimi, ta nazwa bowiem używana była powszechnie aż do drugiej wojny światowej. Wiadomości o zamiłowaniach i wiedzy dendrologicznej Jana Działyńskiego znajdujemy w jego zachowanej korespondencji. Mowa tam także o celach, jakim służyć miało gromadzenie w Kórniku bogatych kolekcji roślinnych. Cele te najdobitniej zostały jednak określone przez ostatniego właściciela Kórnika, Władysława Zamoyskiego, w Ustawie Sejmowej z lipca 1925 r. o utworzeniu Fundacji „Zakłady Kórnickie”.

FUNDACJA „ZAKŁADY KÓRNICKIE”

Przypomnieć wypada, że Władysław Zamoyski był siostrzeńcem Jana Działyńskiego i po jego śmierci w 1880 r. odziedziczył dobra kórnickie wraz z Zamkiem i Ogrodami Kórnickimi. Był również Zamoyski realizatorem celów swych poprzedników.

Fundacja, powołana zgodnie z ostatnią wolą Władysława Zamoyskiego, miała między innymi przeznaczać środki na „Założenie i utrzymanie w Kórniku Zakładu badania wszelkiego rodzaju drzew”. Najwyższą władzą utworzonej Fundacji było 11-osobowe Kuratorium. Jednym z jego członków był, jako delegat Kasy im. Mianowskiego w Warszawie, profesor Władysław Szafer. To on właśnie, mimo ostrych sprzeciwów ze strony innych członków Kuratorium i Zarządu Fundacji, przyczynił się waleń do utworzenia w 1933 r. Zakładu Badania Drzew i Lasu z pierwszym jego działem: Dendrologii i Pomologii. Stanowiły go Ogrody Kórnickie, kierowane od 1926 r. przez Antoniego Wróblewskiego.

Fot. 1. Dr Antoni Wróblewski (1881-1944).

Wróblewskiego łączyła z Władysławem Szaferem dawna i głęboka przyjaźń z czasów, kiedy obaj byli asystentami profesora Mariana Raciborskiego na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Z zachowanej korespondencji tych dwóch osób wynika, że to Wróblewski, jako dyrektor Ogrodów Kórnickich, usilnie zabiegał o ich przekształcenie w zakład naukowy. On także był autorem projektów Statutu Organizacyjnego Działu Dendrologii i Pomologii oraz programu badań (Wróblewski 1928). Te dokumenty, po trwających kilka lat gorących dyskusjach na forum Kuratorium i powołanej przez Kuratorium specjalnej Komisji, której przewodniczącym był A. Wróblewski, zostały przyjęte w 1933 r. za podstawę działania placówki naukowej.

DZIAŁALNOŚĆ DZIAŁU DENDROLOGII I POMOLOGII

Projekt statutu organizacyjnego Działu Dendrologii i Pomologii przewidywał, że w jego skład wejdą między innymi:

- 1) Arboretum z częścią lasu Zwierzyniec,
- 2) Ogród Pomologiczny,
- 3) Ogród Doświadczalny ze stacją meteorologiczną,
- 4) Pracownie: dendrologiczna i pomologiczna wraz z biblioteką,
- 5) Muzeum Dendrologiczne, a ponadto szklarnie, budynki, szkółki drzew i krzewów, a także projektowany Ogród Tatrzański.

Program badań naukowych nakreślony przez A. Wróblewskiego jeszcze w 1929 r. obejmował aż 15 problemów. Wiele z nich jest aktualnych do dzisiaj i są one od lat realizowane w Instytucie Dendrologii. Poniżej wymieniono niektóre z nich cytując oryginalne sformułowania:

1. badania aklimatyzacyjne,
2. badania ekologiczne, głównie nad potrzebami i wytrzymałością roślinności drzewiastej na jakość światła, ciepła, wilgoci itp.
3. badania nad budową roślinności drzewiastej oraz przejawami życiowymi, jak: przebieg wzrostu i przyrostu pędów i korzeni, pobieranie wody i pokarmów, asymilowanie, częstotliwość i obfitość kwitnienia itp.
4. badania genetyczne nad odmianami, formami i rasami drzew i krzewów,
5. badania metod i sposobów mnożenia roślinności drzewiastej sposobami płciowym i wegetatywnym.

Trudności i przeszkody, z jakimi spotykało się utworzenie placówki naukowej w ramach Fundacji „Zakłady Kórnickie”, miały przede wszystkim podłoże ekonomiczne. Brak wystarczających środków, zwłaszcza w okresie głębokiego kryzysu początku lat trzydziestych, mimo dobrych chęci, uniemożliwiał, aż do wybuchu wojny w 1939 r. rozwinięcie szerszego programu badań. Kadra pracownicza przed 1939 r. składała się głównie z techników-ogrodników i pracowników fizycznych zatrudnionych w Arboretum i w szkółkach. Działalność naukową prowadził dyrektor A. Wróblewski.

lewski z pomocą 2-3 asystentów z wyższym wykształceniem ogrodniczym. Mimo skromnych możliwości rozwijane były prace hodowlane i selekcyjne nad podkładkami drzew owocowych i nad niektórymi roślinami ozdobnymi. Wynikiem tych prac były między innymi nowe odmiany drzew i krzewów ozdobnych: jabłoni, wiśni japońskich, cisów, żywotników i innych, uprawiane dzisiaj w Polsce i poza naszym krajem. Powiększone i rozbudowane zostały kolekcje dendrologiczne w Arboretum. Liczba odmian i gatunków wzrosła do około 2500 pozycji, co stawiało Arboretum Kórnickie w rzędzie najbogatszych tego typu obiektów w Europie (Wróblewski 1936). Wartość zgromadzonych w Kórniku przez A. Wróblewskiego kolekcji polegała również na tym, że posiadały one pełną dokumentację. Zachowały się szczęśliwie przez okres wojny księgi inwentarzowe prowadzone od 1926 r.

Wróblewski nawiązał liczne kontakty z największymi ogrodami botanicznymi i arboretami w Europie, w Ameryce Północnej i w Azji, wprowadzając Ogrody Kórnickie do sieci międzynarodowej wymiany nasion i roślin. Rozwinięta została produkcja szkółkarska, co poza upowszechnianiem w uprawie nowych drzew i krzewów, zapewniało także własne środki przeznaczone na utrzymanie kolekcji w Arboretum i w sadach pomologicznych. We własnym wydawnictwie popularnonaukowym pod tytułem „Wiadomości z Ogrodów Kórnickich” publikowane były wyniki prac i obserwacji nad drzewami i krzewami.

Wojna przerwała działalność naukową. Wróblewski, odsunięty przez władze okupacyjne od kierowania zakładem, pracował jednak nadal w Arboretum i w szkółkach. Uratował przed wywiezieniem z kolekcji wiele cennych roślin, między innymi jedną z największych w Europie kolekcji topoli. Dr Antoni Wróblewski zmarł w kwietniu 1944 r. (Białobok 1946).

W STRUKTURZE POLSKIEJ AKADEMII NAUK

Od marca 1945 r. kierownictwo Zakładu w Kórniku objął Stefan Białobok, pozostający na tym stanowisku aż do przejścia na emeryturę w 1979 r. Pierwsze lata powojenne należały do bardzo trudnych. Zakład działał nadal w ramach istniejącej jeszcze, ale pozbawionej już lasów, Fundacji „Zakłady Kórnickie”. Bardzo skromne środki finansowe nadal nie pozwalały na powiększanie kadry naukowej i szersze rozwinięcie działalności badawczej. Usilne starania profesora Białoboka doprowadziły jednak do przejęcia Zakładu Dendrologii i Pomologii (taką nazwę wówczas przyjęto), najpierw na krótko przez ówczesne Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego i Nauki, a w 1952 r. przez Polską Akademię Nauk.

Od tej daty rozpoczyna się szybki i trwały rozwój Zakładu, powiększa się kadra naukowa, powstają nowe budynki laboratoryjne, szklarnie do mnożenia roślin i domy mieszkalne dla pracowników. S. Białobok (1955) tak pisał o tym wydarzeniu: „Rok 1952, w którym Zakład Dendrologii i Pomologii został przejęty przez Polską Akademię Nauk, należy uważać za datę szczególnie ważną w życiu tej placówki. Od tej

chwili bowiem Zakład otrzymuje warunki rozwoju i może przystąpić do usunięcia wieloletnich zaniedbań”.

W 1955 r. w Zakładzie zatrudnionych było już 20 pracowników naukowych. W tym czasie Zakład obejmował placówkę naukową w Kórniku wraz z Arboretum, Stacją Zadrzewień Śródpolnych w Turwi oraz gospodarstwo pomocnicze w Kórniku wraz ze szkołkami. Czynnych było 5 pracowni wraz z Arboretum, a także działy pomocnicze, jak biblioteka, zielnik i stacja meteorologiczna. W 1958 r. Zakład przejął Las Doświadczalny Zwierzyniec (na potrzebę posiadania tego lasu A. Wróblewski wskazywał już w 1929 r.). Wkrótce powstały tu liczne leśne powierzchnie doświadczalne, a także nowa część arboretum z kolekcjami różaneczników i drzew iglastych.

W 1962 r. placówka przyjęła nową nazwę: Zakład Dendrologii i Arboretum Kórnickie. Zaniechano badań związanych z drzewami owocowymi i selekcją podkładek drzew owocowych, rozwijając natomiast nowe kierunki, takie jak fizjologia wzrostu i rozwoju, fizjologia nasion czy genetyka drzew. Urzeczywistnia się więc po wielu latach wizja prac naukowych nakreślona przez A. Wróblewskiego w 1933 r. dla powstającego wówczas Działu Dendrologii i Pomologii. Nadal prowadzone są badania z zakresu introdukcji i aklimatyzacji, zmienności i systematyki drzew i krzewów; wzrasta liczebnie kadra naukowa, przygotowana i wykształcona we własnej placówce.

W okresie powojennym, zwłaszcza w latach pięćdziesiątych, szczególne znaczenie miały prace dotyczące zasad uprawy i rozmnażania oraz selekcji topoli. Jak już wspominałem, w Kórniku istniała najbogatsza w Europie kolekcja tych drzew zgromadzona jeszcze przed wojną i uzupełniana w latach powojennych. Wówczas to Zakład wprowadził do powszechnej uprawy w Polsce szereg nowych, szybko rosnących odmian i mieszańców topoli, które były podstawą zakładanych w całym kraju mateczników, plantacji gospodarczych i zadrzewień przy trasach komunikacyjnych i ciekach wodnych.

W początku lat sześćdziesiątych szczególnego znaczenia nabierają w wielu krajach badania nad genetyką drzew leśnych. Zakład w Kórniku jako pierwszy w kraju podejmuje tę tematykę. Obiektem badań prowadzonych do dzisiaj są podstawowe gatunki drzew leśnych – sosna, świerk, modrzew, dąb i inne. Prace te były podstawą selekcji drzew i zakładania plantacji nasiennych już na skalę gospodarczą.

Fot. 2. Prof. dr Stefan Białobok (1909-1992).

W 1975 r. Zakład przyjmuje nową nazwę – Instytut Dendrologii, co wiąże się również ze zmianą rangi placówki. Do problematyki naukowej Instytutu włączone zostają badania wpływu zanieczyszczeń przemysłowych powietrza i gleby na rośliny drzewiaste. Ma to oczywiście związek z postępującą degradacją środowiska przyrodniczego i wynikającą stąd pilną potrzebą rozpoczęcia w tym kierunku badań naukowych.

W grudniu 1995 r. Instytut Dendrologii zatrudnił 120 osób, w tym 41 pracowników naukowych. Wśród nich było 17 samodzielnych pracowników naukowych i 13 adiunktów. W Instytucie działa 7 Zakładów:

- 1) Systematyki i Geograficznego Rozmieszczenia Drzew i Krzewów, kierowany przez prof. dr. hab. Jerzego Zielińskiego,
- 2) Introdukcji i Aklimatyzacji, kierowany przez prof. dr. hab. Władysława Bugałę,
- 3) Genetyki, kierowany przez prof. dr. hab. Macieja Giertycha,
- 4) Fizjologii, kierowany przez prof. dr. hab. Zofię Szczotkę,
- 5) Odporności na Czynniki Biotyczne i Abiotyczne, kierowany przez prof. dr. hab. Ryszarda Siweckiego,
- 6) Biologii Nasion, kierowany przez prof. dr. hab. Bolesława Suszkę,
- 7) Samodzielna Pracownia Genetyki Biochemicznej, kierowana przez prof. dr. hab. Leona Mejnartowicza.

Prace prowadzone w Instytucie mają przeważnie charakter badań podstawowych, szczególnie z zakresu systematyki, genetyki i fizjologii roślin drzewiastych. Realizowane są również takie badania, których wyniki mają znaczenie praktyczne. Jako przykład podać można badania prowadzone od ponad 30 lat przez B. Suszkę nad biologią nasion drzew i krzewów. Opracowane na ich podstawie skuteczne metody wieloletniego przechowywania nasion drzew leśnych znalazły zastosowanie w praktyce leśnej nie tylko w Polsce, lecz także w innych krajach.

Wspomnieć należy, że w latach 1981-1990 Instytut był koordynatorem dwóch programów badawczych, a mianowicie Centralnego Programu Badań Podstawowych pt. „Poznanie i wykorzystanie zasobów roślinnych” oraz programu międzyresortowego pt. „Biologia roślin drzewiastych dla potrzeb ochrony środowiska, gospodarki leśnej i rolnictwa”.

Obecnie (1995 r.) w ramach działalności statutowej badania prowadzone są w obrębie 15 niżej podanych tematów:

1. Morfologia, chorologia i kariologia wybranych taksonów rodzaju <i>Rubus</i>	J. Zieliński
2. Opracowanie i zbiór materiałów do wydawnictw monograficznych i chorologicznych	J. Zieliński
3. Ekologiczne uwarunkowania uprawy ważnych gospodarczo drzew i krzewów	W. Bugała
4. Organogeneza i regeneracja wybranych drzew i krzewów w kulturach <i>in vitro</i>	K. Bojarczuk
5. Ekologiczne podstawy tolerancji drzew na stresy ekologiczne (susza, mróz, UV)	P. Pukacki

6. Analiza zmienności proveniencyjnej, rodowej i indywidualnej drzew leśnych w interakcji ze środowiskiem	M. Giertych
7. Fenotypowa i genotypowa analiza populacji daglezi i modrzewia	L. Mejnartowicz
8. Regulacja rozwoju generatywnego oraz analiza systemu kojarzenia u drzew iglastych	W. Chałupka
9. Likwidacja spoczynku i przechowywanie nasion roślin drzewiastych w warunkach kontrolowanych	B. Suszka
10. Metabolizm nasion wybranych gatunków drzew (klon pospolity, klon srebrzysty) w procesach starzenia i ustępowania spoczynku	Z. Szczotka
11. Czynniki regulujące tworzenie i funkcjonowanie ektomykoryz	M. Rudawska
12. Odporność drzew na choroby grzybowe	R. Siwecki
13. Wpływ skażonego środowiska na budowę systemu korzeniowego drzew, mikoryzę i patogenezę	A. Werner
14. Między- i wewnątrzgatunkowa zmienność w reakcji drzew na działanie czynników abiotycznych	P. Karolewski
15. Mechanizmy reakcji drzew na zanieczyszczenia przemysłowe	G. Lorenc-Plucińska

Kilkanaście tematów jest zleconych i finansowanych przez Komitet Badań Naukowych, Generalną Dyрекcję Lasów Państwowych i inne instytucje, również zagraniczne. Ogółem pracownicy Instytutu kierują 26 indywidualnymi projektami badawczymi (tzw. grantami).

Nie sposób podać nawet w skrócie najważniejszych choćby wyników badań. Były i są one publikowane w wydawnictwach Instytutu, a także w wielu innych czasopiśmie krajowych i zagranicznych. Znaleźć je można w bibliografiach Instytutu, które okresowo były zamieszczane w „Arboretum Kórnickim” w rocznikach: 17 (1972), 22 (1977), 26 (1981), 33 (1988) i 37 (1992).

Wydawnictwa Instytutu mają swoją długą historię. Najstarszym, jeszcze przedwojennym czasopiśmie były „Wiadomości z Ogrodów Kórnickich”, redagowane przez A. Wróblewskiego. Do wybuchu wojny w 1939 r. ukazały się tylko 3 zeszyty. W 1946 r. ukazał się pod redakcją S. Białoboka i nakładem Fundacji „Zakłady Kórnickie”, „Pamiętnik Zakładu Badania Drzew i Lasu w Kórniku” (wyszedł tylko zeszyt I), a w 1952 r. ukazały się, również pod redakcją S. Białoboka, „Prace Zakładu Dendrologii i Pomologii w Kórniku”. Od 1955 r. wydawany jest rocznik „Arboretum Kórnickie”, redagowany przez wiele lat przez S. Białoboka i W. Bugałę. Dotychczas ukazało się 40 tomów. Tu głównie zamieszczane są wyniki prac prowadzonych w Instytucie, ostatnio coraz częściej w języku angielskim.

W latach 1963-1981 wydawany był „Atlas rozmieszczenia drzew i krzewów w Polsce” pod redakcją K. Browicza. Całość obejmuje 32 zeszyty. Jest to wydawnictwo 3-języczne (w językach: polskim, angielskim i rosyjskim). Ukończone zostało wy-

dawanie w języku angielskim serii poświęconej drzewom i krzewom południowo-zachodniej Azji (Chorology of trees and shrubs in south-west Asia and adjacent regions), również pod redakcją K. Browicza.

Od 1970 r. wydawane są pod redakcją S. Białoboka, a następnie W. Bugały, monografie popularnonaukowe „Nasze drzewa leśne”. Ukazało się 17 tomów (w tym drugie wydanie pierwszego tomu); w przygotowaniu jest jeszcze 5 tomów.

Instytut utrzymywał i nadal utrzymuje liczne kontakty naukowe z placówkami o podobnej problematyce badawczej zarówno w kraju, jak i za granicą. Są wśród nich przede wszystkim ogrody botaniczne i arboreta oraz instytuty zajmujące się biologią roślin drzewiastych. Pracownicy Instytutu corocznie uczestniczą w wielu krajowych i międzynarodowych konferencjach, sympozjach i kongresach, przedstawiając tam wyniki swoich prac.

Instytut był wielokrotnie organizatorem lub współuczestniczył w organizowaniu międzynarodowych konferencji odbywających się w Kórniku. Referaty wygłaszane na konferencjach były zazwyczaj publikowane w specjalnych wydawnictwach.

Biblioteka Instytutu liczy 42.777 woluminów, a zielnik drzew i krzewów 67.300 arkuszy.

Rada Naukowa Instytutu składa się z 37 członków. Wśród nich jest 16 samodzielnych pracowników naukowych Instytutu i 21 reprezentujących wyższe uczelnie i inne placówki naukowe.

Na zakończenie pragnę złożyć hołd wszystkim nieżyjącym pracownikom naszej placówki, którzy od początku jej istnienia, swą pełną poświęcenia, zaangażowania i wytrwałą pracą przyczynili się do takiego rozwoju, o jakim myśleli jego twórcy. Na szczególne wyróżnienie zasługują przede wszystkim dyrektor i twórca przedwojennego Zakładu Antoni Wróblewski, profesor Stefan Białobok, który kierował placówką przez 35 lat i któremu zawdzięczamy rozwój placówki po wojnie aż do utworzenia Instytutu, profesor Zdzisław Wilusz, organizator Stacji Zadrzewień Śródpolnych w Turwi, doc. dr Zygmunt Pohl, organizator pracowni genetyki i selekcji drzew oraz profesor Mirosław Tomaszewski, organizator i wieloletni kierownik Zakładu Fizjologii Roślin.

STRESZCZENIE

W 1933 r. utworzony został w Kórniku Dział Dendrologii i Pomologii projektowanej wówczas większej placówki naukowej pod nazwą „Zakład Badania Drzew i Lasu”. Pierwszym dyrektorem nowej placówki naukowej został Antoni Wróblewski, jej główny inicjator i współorganizator.

Kolekcje drzew i krzewów w Arboretum Kórnickim (około 2000 gatunków i odmian) zostały założone w XIX w. przez ówczesnych właścicieli Kórnicka – Tytusa i Jana Działyńskich. Arboretum, zwane wówczas Ogrodami Kórnickimi, było główną podstawą i bazą dla powstania w 1933 r. w Kórniku placówki naukowej.

Autor przedstawia historię powstania i rozwoju w Kórniku zakładu naukowego od 1933 r. do 1995 r. Od 1952 r. placówka ta należy do Polskiej Akademii Nauk, a od 1975 r. działa jako Instytut Dendrologii. Placówka naukowa w Kórniku jest spełnieniem woli ostatniego właściciela dóbr kórnickich Władysława Zamoyskiego (1853-1924), który w testamencie przekazał swe dobra narodowi polskiemu.

Intensywny rozwój placówki naukowej w Kórniku zaczyna się w 1952 r., kiedy to została ona włączona do Polskiej Akademii Nauk. Ogromne zasługi dla jej rozwoju położył Stefan Białobok, który kierował placówką od 1945 do 1979 r.

W 1995 r. Instytut Dendrologii zatrudnił 120 pracowników, w tym 41 naukowych. Instytut posiada własne wydawnictwa naukowe, bibliotekę, zielnik, utrzymuje bogate kolekcje drzew i krzewów w Arboretum Kórnickim i liczne powierzchnie doświadczalne z drzewami leśnymi na terenie własnego lasu doświadczalnego (221 ha).

LITERATURA

- BIAŁOBOK S. 1946. Ogrody Kórnickie w czasie okupacji (1939-1945) i w obliczu nowych celów. Pamiętnik Zakładu Badania Drzew i Lasu w Kórniku, Zesz. I: 37-47.
- BIAŁOBOK S. 1955. Rys historyczny Zakładu Dendrologii i Pomologii w Kórniku oraz ogólna charakterystyka kolekcji drzew i krzewów. Arb. Kórn. R. I: 7-30.
- WRÓBLEWSKI A. 1928. Projekt organizacji Instytutu Drzewoznawczego w Kórniku. Rocznik Polsk. Tow. Dendr. 2: 166-171.
- WRÓBLEWSKI A. 1936. Historia, charakter i zadania Ogrodów Kórnickich. Wiadomości z Ogrodów Kórnickich Nr 1 i 2: 1-7.